

PREDGOVOR

Inspiraciju za ovaj rad našao sam u problemima sa kojima se društvo u Crnoj Gori suočilo tokom sprovođenja procesa svojinske transformacije crnogorske privrede uvođenjem akcionarstva, naročito nakon procesa vaučerizacije, koji je doveo do disperzije akcionara, kao i u toku tekućeg talasa privatizacije, koji vodi koncentraciji vlasništva. Ovi procesi su naročito problematizovali pitanje zaštite manjinskih akcionara, kao jednog od najosjetljivijih segmenata problematike akcionarstva uopšte, što je i centralni predmet ispitivanja u ovom radu, tretiran kroz prikaz i analizu zakonske regulative u našem i u uporednom pravu, kao i kroz ilustracije primjera iz prakse. U stvari, ja sam jednu temu, koja ima trajnu aktuelnost, pokušao da „oživim“ u našem društvenom kontekstu, nastojeći da prepozna one probleme koji su imanentni akcionarstvu, i za koje su ponuđena adekvatna regulatorna rješenja u uporednom pravu, da bi na toj osnovi mogao vrednovati pojedine oblike i mehanizme zaštite manjinskih akcionara u našem pravu.

U radu se ukazuje na razvoj akcionarstva, i na nužnost paralelnog razvoja adekvatnog pravnog okvira i rješenja kojima su se uređivala prava i obaveze koje proističu iz specifičnosti organizacije i djelovanja akcionarskih društava. Posebno je fokusiran odnos između većinskih i manjinskih akcionara kroz praktične primjere zemalja u tranziciji, kakve su Rusija, Češka i bivše sovjetske republike, kako bi se ilustrovala opservacija da tretman manjinskih akcionara kao „mrtvog“ tkiva preduzeća, koji nije karakterističan samo za zemlje u tranziciji već i za neke ekonomije s dugom tradicijom akcionarstva, čini neophodnim stvaranje jasnog i kvalitetnog zakonskog okvira koji će omogućiti da se spriječe moguće zloupotrebe i ugrožavanje njihove pozicije. U tekstu se dalje daje ilustrativan prikaz zaštite manjinskih akcionara u uporednom pravu kroz pojedine mehanizme i institute njihove zaštite, tj. u anglo-američkom i kontinentalnom pravnom sistemu, ukazujuću na razlike u tretiranju brojnih pitanja i rješenja koja su bitna za poziciju manjinskih akcionara.

Centralni dio rada posvećen je pregledu i analizi zaštite manjinskih akcionara u Crnoj Gori. Ovdje sam nastojao da pojedinačnim primjerima ilustrujem slujačeve u praksi koji aktuelizuju pitanje zaštite manjinskih akcionara u Crnoj Gori i da predstavi rješenja u crnogorskom zakonodavstvu koja su kreirana u interesu manjinskim akcionara sa ciljem zaštite njihove pozicije, uz težnju da što potpunije obuhvati instrumente i mehanizme zaštite manjinskih akcionara u različitim aspektima ugrožavanja njihovih prava i njihovog položaja u akcionarskom društvu, naročito u procesu donošenja fundamentalnih odluka koje se tiču pravnog i imovinskog statusa društva i akcionara, prije svega u skupštini akcionara, zatim prava na kontrolu poslovanja društva i dostupnosti informacija koje su sa tim u vezi. Posebna pažnja posvećena je zakonskim rješenjima koja omogućavaju sudsku zaštitu manjinskih akcionara kod nadležnih sudova u slučaju sporova koji mogu proisteći iz konflikata koji nastaju u akcionarskom društvu između većine i manjine, odnosno između uprave društva i akcionara, diskriminacije ili prevare manjinskih od strane većinskih akcionara. Osvrnuo sam se i na slučajeve restrukturiranja kroz procese spajanja, pripajanja i podjele akcionarskog društva, povećanje i smanjenje kapitala kao i postupak preuzimanja društva, sagledavajući ove fundamentalne promjene kroz prizmu zakonskog okvira i rješenja koja nude zaštitu pozicije manjinskih akcionara u tim procesima. U zaključnim razmatranjima nastojao sam da kritički sučelim zakonski okvir, uključujući i nedavne zakonske novele, i praksu zaštite manjinskih akcionara u Crnoj Gori, i da uputim određene sugestije za unapređenje normativnog okvira i prakse u ovoj oblasti. Pri tome sam potencirao mogućnost preuzimanja mehanizama zaštite manjinskih akcionara iz drugih pravnih sistema i preuzimanja dobre prakse koja je danas uzdignuta na nivo standarda u ovoj oblasti.

Na kraju, želio bih da se zahvalim CBCG kao i predsjedniku Savjeta CBCG, g-dinu Ljubiši Krgoviću, koji su podržali objavljivanje ove knjige, a neizmjernu zahvalnost dugujem iskrenom prijatelju i mentoru prof. dr Draganu Radonjiću, koji je prije svega svojim ljudskim i stručnim kvalitetima dao puni doprinos da ovaj tekst zaživi.

Autor